

Sygn. akt VI ACa 395/20

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 2 sierpnia 2021 r.

Sąd Apelacyjny w Warszawie VI Wydział Cywilny w składzie:

Przewodniczący - Sędzia Grzegorz Tyliński (del.)

Protokolant: Bartłomiej Sarna

po rozpoznaniu w dniu 2 sierpnia 2021 r. w Warszawie

na rozprawie

sprawy z powództwa J. P.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych w W.

o zapłatę

na skutek apelacji powoda

od wyroku Sądu Okręgowego w Warszawie

z dnia 18 lutego 2020 r., sygn. akt XXV C 632/18

I. oddala apelację;

II. zasądza od J. P. na rzecz Zakładu Ubezpieczeń Społecznych w W. kwotę 8100 zł (osiem tysięcy sto złotych) tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu apelacyjnym.

Sygn. akt VI ACa 395/20

UZASADNIENIE

Powód J. P. wnosił o zasądzenie od pozwanego Zakładu Ubezpieczeń Społecznych kwoty 700 000 zł tytułem odszkodowania za szkodę wyrządzoną przez niezgodne z prawem działanie pozwanego przy wykonywaniu władzy publicznej oraz o zasądzenie od pozwanego na jego rzecz kosztów postępowania, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

Pozwany Zakład Ubezpieczeń Społecznych wnosił o oddalenie powództwa.

Wyrokiem z dnia 18 lutego 2020 r. (sygn. akt XXV C 632/18) Sąd Okręgowy w Warszawie oddalił powództwo w całości oraz zasądził od J. P. na rzecz Zakładu Ubezpieczeń Społecznych kwotę 10 817 zł tytułem zwrotu kosztów postępowania oraz przejął a rachunek Skarbu Państwa nieuiszczoną część opłaty od pozwu. Rozstrzygnięcie to zapadło przy następujących ustaleniach faktycznych i rozważaniach prawnych:

W dniu 16 września 1998 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w G. wydał decyzję, treścią którą stwierdził, że J. P. od 1 września 1998 r. nie podlega ubezpieczeniu społecznemu z tytułu zatrudnienia w (...) Sp. z o. o. Wyrokiem z dnia 15 stycznia 1999 r., sygn. (...) Sąd Okręgowy w T. Wydział (...) Ubezpieczeń Społecznych oddalił odwołanie powoda od ww. decyzji. Wyrokiem z dnia 29 września 1999 r., sygn. akt (...) Sąd Apelacyjny w G. - Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych oddalił apelację powoda od powyższego wyroku. Decyzją z dnia 3 czerwca 2003 r. (...)

Oddział w G. stwierdził, że z tytułu zgłoszenia do ubezpieczeń społecznych dokonanego przez (...) sp. z o. o. powód nie podlega ubezpieczeniom społecznym z tytułu zatrudnienia w tej spółce tj. ubezpieczeniu emerytalnemu, rentowemu, chorobowemu i wypadkowemu, od 1 stycznia 1999 r. W wyniku złożonego przez powoda odwołania Sąd Okręgowy w T. wyrokiem z dnia 23 stycznia 2004 r., sygn. akt (...) zmienił decyzję organu rentowego, przyjmując, że od 1 stycznia 1999 r. powód podlega obowiązkowym ubezpieczeniom społecznym z tytułu zatrudnienia na podstawie umowy o pracę w (...) sp. z o. o. Po rozpatrzeniu apelacji organu rentowego Sąd Apelacyjny w G. uznał ją za uzasadnioną i wyrokiem z dnia 18 maja 2005 r., sygn. akt (...) zmienił wyrok sądu I instancji w ten sposób, że oddalił odwołanie powoda oraz odstąpił od obciążenia go kosztami zastępstwa procesowego. Sąd Apelacyjny w G. przyznał rację organowi rentowemu, uznając, że decyzja ZUS Oddział w G. z dnia 3 czerwca 2003 r. była rozstrzygnięciem prawidłowym i zgodnym z prawem a powód w okresie od 1 stycznia 1999r. nie podlegał ubezpieczeniom z tytułu zgłoszenia dokonanego przez (...) sp. z o. o.

W dalszej kolejności Sąd Okręgowy ustalił, iż w związku z wyrokiem Sądu Apelacyjnego w G. z dnia 18 maja 2005 r., sygn. akt(...), Inspektorat ZUS w G. pismem z dnia 24 sierpnia 2005 r., wystąpił do (...) sp. z o. o. o sporządzenie wyrejestrowania J. P. z ubezpieczeń społecznych oraz ubezpieczenia zdrowotnego od dnia wskazanego w decyzji z dnia 3 czerwca 2003 r. tj. od 1 stycznia 1999 r. oraz o sporządzenie korekt dokumentów rozliczeniowych. W piśmie pouczono spółkę, że brak reakcji ze strony spółki w terminie 14 dni będzie, zgodnie z art. 48b ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych, podstawą do sporządzenia przez Inspektorat dokumentów z urzędu. W związku z tym, że spółka nie sporządziła wyrejestrowania powoda z obowiązkowych ubezpieczeń społecznych oraz ubezpieczenia zdrowotnego od dnia wskazanego w decyzji tj. od 1 stycznia 1999 r. Inspektorat w dniu 21 listopada 2005 r. przedmiotowe wyrejestrowanie sporządził z urzędu. Sąd Rejonowy w T. postanowieniem z dnia 20 sierpnia 2007 r., sygn. akt(...) ogłosił upadłość spółki (...) Sp. z o. o. w G. w likwidacji, obejmującą likwidację majątku dłużnika. Powód był zatrudniony w ww. spółce na podstawie umów o pracę z dnia 17 stycznia 1999 r. i 31 maja 2005 r. W dniu 22 lipca 2011 r. syndyk masy upadłości działający w imieniu spółki wystąpił z wnioskiem o zwrot nienależnie opłaconych składek na ubezpieczenie społeczne z tytułu nadpłaconych za powoda składek, powstałych w związku z prawomocnym wyrokiem Sądu Apelacyjnego w G. z dnia 18 maja 2005 r., sygn. (...). W związku z powyższym, ZUS wyasygnował na rachunek bankowy płatnika łączną kwotę 32 543,02 zł. Pismem z dnia 16 grudnia 2011 r., w odpowiedzi na wcześniejsze pismo powoda, ZUS poinformował go o dokonanych zwrocie syndykowi spółki nadpłaconych składek.

Sąd Okręgowy ustalił również, iż decyzją z dnia 24 sierpnia 2005 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych stwierdził, że J. P. z tytułu prowadzenia działalności gospodarczej - (...) s. c. od 1 sierpnia 1999 r. podlega obowiązkowym ubezpieczeniom społecznym. Powód nie złożył odwołania od tej decyzji, w związku z czym stała się ona rozstrzygnięciem prawomocnym. Następnie ZUS przeprowadził analizę dokumentów sporządzonych przez (...) sp. z o. o. oraz konta ubezpieczonego - powoda, w trakcie której ustalono, że powód jednocześnie prowadził działalność gospodarczą w formie spółki cywilnej (...) s. c. (...), J. P., W. G.. W toku postępowania wyjaśniającego, m. in. na podstawie danych uzyskanych w Urzędzie Skarbowym ustalono, że (...) s. c. J. L., J. P., W. G. zgłosiła obowiązek podatkowy z tytułu prowadzenia działalności gospodarczej od dnia 1 sierpnia 1999 r. W konsekwencji tego, ZUS Oddział w G. w dniu 24 sierpnia 2005 r. wydał decyzję, w której stwierdził, że powód z tytułu prowadzenia działalności gospodarczej - (...) s. c. od 1 sierpnia 1999 r. podlega obowiązkowym ubezpieczeniom społecznym, tj. emerytalnemu, rentowym i wypadkowemu. Decyzja ta nie została zakwestionowana przez powoda odwołaniem, w związku z czym stała się rozstrzygnięciem prawomocnym. W dniu 6 października 2005r. ZUS skierował do powoda pismo, w którym poinformował o fakcie wydania decyzji oraz poprosił o sporządzenie prawidłowej dokumentacji zgłoszeniowej i rozliczeniowej zarówno na koncie oznaczonym numerem NIP spółki cywilnej (...) s. c. oraz indywidualnym koncie powoda. Powód odmówił dokonania korekt dokumentów zgłoszeniowych i rozliczeniowych. Z tego powodu ZUS z urzędu sporządził prawidłowe dokumenty zgłoszeniowe z urzędu, o czym powód został poinformowany pismem z dnia 28 listopada 2005 r.

Decyzją z dnia 23 listopada 2010 r. ZUS ustalił okres podlegania powoda ubezpieczeniom społecznym z tytułu prowadzonej działalności gospodarczej od 1 stycznia 2008 r. do 29 lutego 2008 r. i od 1 września 2009 r. do 12 września 2009 r. oraz o nie podleganiu ubezpieczeniom społecznym od 17 września 2007 r. do 31 grudnia 2007 r., od 1 marca 2008 r. do 31 sierpnia 2009 r. oraz od 13 września 2009 r. Sąd Okręgowy w T. wyrokiem z dnia 19 kwietnia

2011 r., sygn. akt (...) oddalił odwołanie powoda od powyższej decyzji, zaś Sąd Apelacyjny w G. wyrokiem z dnia 10 stycznia 2012 r., sygn. akt (...) oddalił również apelację powoda od wyroku sądu pierwszej instancji. Postanowieniem z dnia 23 października 2012 r. sygn. akt (...) Sąd Najwyższy odmówił przyjęcia do rozpoznania skargi kasacyjnej złożonej przez pełnomocnika powoda od wyroku Sądu Apelacyjnego w G.. Następnie decyzją z dnia 15 kwietnia 2010 r. ZUS wymierzył powodowi, jako osobie prowadzącej działalność gospodarczą składki na: ubezpieczenia społeczne za miesiąc sierpień 1999 – luty 2008, wrzesień 2009 – listopad 2009 w kwocie 46 272,73 zł, za ubezpieczenie zdrowotne za miesiące sierpień 1999 – listopad 2009 w kwocie 26 853,65 zł i za Fundusz Pracy za miesiące sierpień 1999 – luty 2008, wrzesień 2009 – listopad 2009 w kwocie 3 358,70 zł. W wyniku weryfikacji okresu podlegania ubezpieczeniom i na podstawie prawomocnych decyzji ustalających okres podlegania ubezpieczeniom(...) i (...), w dniu 24 stycznia 2012 r., ZUS wydał decyzję zmieniającą ww. decyzję z dnia 15 kwietnia 2010 r. i wymierzył powodowi składki na: ubezpieczenia społeczne za miesiące od stycznia 1999 do września 2007, od stycznia 2008 do lutego 2008 i od 1 września 2009 do 12 września 2009 w kwocie 46 911,35 zł; ubezpieczenie zdrowotne za miesiące styczeń 1999 do listopada 2009 w kwocie 27 514,71 zł oraz składki na Fundusz Pracy za miesiące od stycznia 1999 do września 2007, od stycznia 2008 do lutego 2008, i od 1 września 2009 do września 2009 w kwocie 3 379,68 zł. Decyzja z dnia 24 stycznia 2012 r. została zmieniona decyzją z dnia 23 października 2012 r., na mocy której ostatecznie wymierzono powodowi składki na: ubezpieczenia społeczne za miesiące od sierpnia 1999 do września 2007, od stycznia 2008 do lutego 2008, od 1 września 2009 r. do 12 września 2009 w kwocie 44 918,37 zł; ubezpieczenie zdrowotne za miesiące od sierpnia 1999 do września 2009 w kwocie 26 405,17 zł i za składki na Fundusz Pracy za miesiące sierpnia 1999 do września 2007, od stycznia 2008 do lutego 2008, od 1 września 2009 r. do 12 września 2009 w kwocie 3 236,65 zł. Od decyzji z dnia 15 kwietnia 2010 r. oraz od decyzji z dnia 24 stycznia 2012 r. powód złożył odwołania, które rozstrzygnięte zostały wyrokiem Sądu Okręgowego w T. IV Wydział (...) z dnia 3 grudnia 2012 r. sygn. akt (...). Sąd umorzył postępowanie w części dotyczącej odwołania powoda od decyzji z dnia 15 kwietnia 2010 r. Umorzył także postępowanie w części dotyczącej odwołania od decyzji z dnia 24 stycznia 2012 r. w zakresie w jakim organ rentowy uwzględnił roszczenie ubezpieczonego (powoda) wydając decyzję z dnia 23 października 2012 r. W pkt III wyroku, sąd zmienił decyzję Inspektoratu ZUS w G. z dnia 24 stycznia 2012 r. nr (...) i wymierzył powodowi składki na ubezpieczenia społeczne z tytułu prowadzenia pozarolniczej działalności gospodarczej za okres od sierpnia 1999 r. do maja 2005 r., od 1 września 2007 r. do 16 września 2007 r., od 1 stycznia 2008 r. do 29 lutego 2008 r. oraz od 1 września 2009 r. do 12 września 2009 r. w łącznej kwocie 31 157,29 zł oraz składki na Fundusz Pracy za ten sam okres w łącznej kwocie 2 248,69 zł i stwierdził, że powód z tytułu prowadzonej pozarolniczej działalności gospodarczej jest zobowiązany do zapłaty składek za okres od lipca 2001 r. do maja 2005 r. , od 1 września 2007 r. do 16 września 2007r., od 1 stycznia 2008r. do 29 lutego 2008r. oraz od 1 września 2009r. do 12 września 2009 r. na ubezpieczenia społeczne w łącznej kwocie 22 468,22 zł wraz z należnymi odsetkami za zwłokę oraz składek na Fundusz Pracy w łącznej kwocie 1 625,12 zł wraz z należnymi odsetkami za zwłokę. Sąd Apelacyjny w G. III Wydział (...) wyrokiem z dnia 26 listopada 2013 r. sygn. akt (...) oddalił apelację ZUS i powoda od ww. wyroku sądu pierwszej instancji.

W tak ustalonych okolicznościach faktycznych Sąd I instancji uznał, iż zgłoszone powództwo winno podlegać oddaleniu w całości. Sąd ten w pierwszej kolejności zawrócił uwagę, iż podstawę prawną dochodzonego przez powoda roszczenia jest art. 417 § 1 k. c., w myśl którego za szkodę wyrządzoną przez niezgodne z prawem działanie lub zaniechanie przy wykonywaniu władzy publicznej ponosi odpowiedzialność Skarb Państwa lub jednostka samorządu terytorialnego lub inna osoba prawna wykonująca tę władzę z mocy prawa. Powód wywodził odpowiedzialność odszkodowawczą pozwanego z działań i decyzji podejmowanych przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w G., co uzasadnia co do zasady przyjęcie ponoszenia odpowiedzialności w takiej sytuacji przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych. Zgodnie natomiast z art. 417¹ § 2 zd. 1 k. c., jeżeli szkoda została wyrządzona przez wydanie prawomocnego orzeczenia lub ostatecznej decyzji, jej naprawienia można żądać po stwierdzeniu we właściwym postępowaniu ich niezgodności z prawem, chyba że przepisy odrębne stanowią inaczej. W okolicznościach niniejszej sprawy dla ustalenia ponoszenia przez pozwanego odpowiedzialności odszkodowawczej na podstawie art. 417 § 1 k. c. w zw. z art. 417¹ § 2 k. c., konieczne było ustalenie istnienia bezprawnego działania organu władzy publicznej stwierdzonego za pomocą prejudykatu, wystąpienie szkody spowodowanej owym bezprawnym działaniem, jak również istnienie adekwatnego związku przyczynowego między zdarzeniem sprawczym a tą szkodą. Sąd I instancji

zwrócił uwagę, iż powód upatrywał ponoszenia przez pozwanego odpowiedzialności ubezpieczeniowej z faktu wydawania przez ZUS w okresie od 1991 r. do 2012 r. niekorzystnych dla niego decyzji dotyczących okoliczności podlegania przez powoda obowiązkowi ubezpieczeń społecznych oraz zakresu tego podlegania i wymiaru należnych składek. Powód powoływał się przy tym na następujące decyzje wydane przez pozwanego:

- decyzję dnia 3 czerwca 2003r. znak: (...), w której pozwany stwierdził, że z tytułu zgłoszenia do ubezpieczeń społecznych dokonanego przez (...) sp. z o. o. powód nie podlega ubezpieczeniom społecznym z tytułu zatrudnienia w tej spółce tj. ubezpieczeniu emerytalnemu, rentowemu, chorobowemu i wypadkowemu, od 1 stycznia 1999 r.

- decyzję z dnia 23 listopada 2010 r. znak: (...), w której ZUS ustalił okres podlegania powoda ubezpieczeniom społecznym z tytułu prowadzonej działalności gospodarczej od 1 stycznia 2008 r. do 29 lutego 2008 r. i od 1 września 2009 r. do 12 września 2009 r. oraz o nie podleganiu ubezpieczeniom społecznym od 17 września 2007 r. do 31 grudnia 2007 r., od 1 marca 2008 r. do 31 sierpnia 2009r. oraz od 13 września 2009 r.

- decyzję z dnia 24 stycznia 2012 r., znak: (...), zmieniającą decyzję z dnia 15 kwietnia 2010 r., na podstawie której pozwany wymierzył powodowi składki na: ubezpieczenia społeczne za miesiące od stycznia 1999 do września 2007 r., od stycznia 2008 do lutego 2008, od 1 września 2009 do 12 września 2009 w kwocie 46 911,35 zł; ubezpieczenie zdrowotne za miesiące styczeń 1999 do listopada 2009 w kwocie 27 514,71 zł oraz składki na Fundusz Pracy za miesiące styczeń 1999 do wrzesień 2007, styczeń 2008 do lutego 2008, 1 września 2009 do września. 2009 w kwocie 3 379,68 zł.

- decyzję z dnia 23 października 2012 r. znak: (...) zmieniającą decyzję z dnia 24 stycznia 2012 r., na mocy której ostatecznie wymierzono powodowi składki na: ubezpieczenia społeczne za miesiące od sierpnia 1999 do września 2007, od stycznia 2008 do lutego 2008, od 1 września 2009 r. do 12 września 2009 w kwocie 44 918,37 zł; ubezpieczenie zdrowotne za miesiące od sierpnia 1999 do września 2009 w kwocie 26 405,17 zł i za składki na Fundusz Pracy za miesiące sierpnia 1999 do września 2007, od stycznia 2008 do lutego 2008, od 1 września 2009 r. do 12 września 2009 w kwocie 3 236,65 zł.

Decyzje te – jak zwrócił na to uwagę Sąd I instancji - wydawane były przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych w normalnym trybie administracyjnym, uregulowanym przepisami prawa, a powód w żaden sposób nie wykazał przy tym niezgodności tych działań ZUS z prawem. Nie wskazał on przepisów prawa, które w jego ocenie zostały naruszone przez organ, jak również nie podał i nie wykazał na czym miałyby polegać naruszenie tych przepisów przez pozwanego. Ponadto wskazane przez powoda decyzje ZUS wydawane były zgodnie z trybem ustawowym, były one zaskarżane przez powoda zgodnie z przewidzianym trybem odwoławczym, sądy ubezpieczeniowe nie podważyły jednak zasadności ich wydania, ani zgodności z prawem objętych nimi rozstrzygnięć. Prawomocnym wyrokiem z dnia 18 maja 2005 r., sygn. akt (...) Sąd Apelacyjny w G. ostatecznie oddalił bowiem odwołanie powoda od decyzji ZUS z dnia 3 czerwca 2003 r. znak: (...), zaś prawomocnym wyrokiem z dnia 10 stycznia 2012r., sygn. akt (...) Sąd Apelacyjny w G. oddalił apelację powoda od wyroku sądu pierwszej instancji (Sądu Okręgowego w T. z dnia 19 kwietnia 2011 r., sygn. akt (...)), oddalającego odwołanie powoda od decyzji z dnia 23 listopada 2010 r. znak: (...). W przypadku skargi kasacyjnej wniesionej przez powoda od wyroku Sądu Apelacyjnego z dnia 10 stycznia 2012 r., Sąd Najwyższy prawomocnym postanowieniem z dnia 23 października 2012 r. sygn. akt (...), odmówił przyjęcia jej do rozpoznania. W przypadku powyższych decyzji brak zatem podstaw do uznania, aby zostały one wydane w sposób sprzeczny z prawem (materialnie lub proceduralnie). Sąd Okręgowy zwrócił uwagę, iż jedynie w przypadku decyzji ZUS z dnia 23 października 2012 r. znak: (...) (zmieniającej decyzję z dnia 24 stycznia 2012r. nr (...)), Sąd Okręgowy w T. w wyroku z dnia 3 grudnia 2012 r. sygn. akt (...) uwzględnił odwołanie powoda i zmienił decyzję pozwanego, wymierzając powodowi składki na ubezpieczenia społeczne z tytułu prowadzenia pozarolniczej działalności gospodarczej i składki na Fundusz Pracy w odmiennym wymiarze niż ZUS, przy czym wyrokiem z dnia 26 listopada 2013 r. sygn. akt (...) Sąd Apelacyjny w G. oddalił prawomocnie apelację pozwanego od wyroku pierwszej instancji. Nawet jednak w tym przypadku powód nie wykazał, aby pozwany działał w sposób bezprawny.

W tym miejscu Sąd Okręgowy podkreślił, iż z uwagi na charakter podważanych przez powoda rozstrzygnięć wydawanych przez pozwanego, mających postać decyzji administracyjnych (ostatecznych), zastosowanie w niniejszej

sprawie znajduje także art. 417⁽¹⁾ § 2 zd. 1 k. c., w myśl którego jeżeli szkoda została wyrządzona przez wydanie prawomocnego orzeczenia lub ostatecznej decyzji, jej naprawienia można żądać po stwierdzeniu we właściwym postępowaniu ich niezgodności z prawem, chyba że przepisy odrębne stanowią inaczej. W takiej sytuacji żądania naprawienia szkody wyrządzonej przez wydanie prawomocnego orzeczenia lub ostatecznej decyzji, można żądać jedynie po stwierdzeniu we właściwym postępowaniu ich niezgodności z prawem. Dla uzyskania prejudykatu w rozumieniu tego przepisu konieczne jest stwierdzenie niezgodności z prawem takiego orzeczenia we właściwej procedurze. Jak wskazuje się w doktrynie, chodzi o stwierdzenie niezgodności orzeczenia (decyzji) z prawem, które stwierdzone zostaje w postępowaniu odrębnym, ekstraordynaryjnym. Wymogu takiego nie spełnia natomiast wyrok sądowy zmieniający decyzję ZUS z dnia 23 października 2012 r., który wydany został w toku normalnego postępowania sądowego zainicjowanego odwołaniem powoda od ostatecznej decyzji organu rentowego, ani też wyrok sądu drugiej instancji oddalający apelację powoda na rozstrzygnięcie pierwszoinstancyjne. Orzeczenie wydane w toku zwykłego postępowania rozpoznawczego nie ma charakteru prejudykatu. Również co do kwestionowanych przez powoda decyzji z dnia 3 czerwca 2003 r. i z dnia 23 listopada 2010 r. nie przedłożono prejudykatu, którym stwierdzono by niezgodność z prawem tak przedmiotowych decyzji, jak i prawomocnych orzeczeń sądowych, utrzymujących je w mocy. Powyższe rozważania doprowadziły Sąd Okręgowy do wniosku iż powód nie wykazał bezprawnego działania lub zaniechania pozwanego, które dodatkowo potwierdzone byłoby prejudykatem, stwierdzającym niezgodności z prawem wskazanych przez powoda decyzji. Konsekwentnie Sąd ten zwrócił również uwagę na inne przeszkody uniemożliwiające uwzględnienie zgłoszonego powództwa – brak wykazania, iż skutek działań pozwanego powód poniósł szkodę we wskazanej przez siebie wysokości 700 000 zł. Uzasadniając okoliczność poniesienia szkody i jej wysokość powód ograniczył się jedynie do wskazania, że na dochodzoną pozwem kwotę odszkodowania składają się: zwrot składek wpłaconych do ZUS, które zostały przekazane do syndyka; koszty licznych postępowań administracyjnych i cywilnych; koszty oraz utracone dochody związane z osobistym udziałem w toczących się postępowaniach administracyjnych i cywilnych i koszty związane z ustanawianiem przez powoda profesjonalnych pełnomocników. Jednocześnie, powód w żaden sposób nie wyszczególnił nawet kwot odszkodowania dochodzonych za poszczególne wymienione powyżej elementy. W tej sytuacji Sąd I instancji uznał, iż powód nie wskazał i nie wykazał, jakie koszty poniósł w związku z „licznymi postępowaniami administracyjnymi i cywilnymi”, nie określił nawet, o które konkretnie postępowania chodzi. Nie wykazał on również jakie koszty poniósł w związku z osobistym udziałem w tych postępowaniach i ustanawianiem profesjonalnych pełnomocników. Nie wykazał wysokości utraconych w związku z tym dochodów, ani okoliczności i kosztów ustanawiania profesjonalnych pełnomocników, niezależnie od tego, iż obowiązek ponoszenia kosztów związanych z postępowaniem administracyjnym i cywilnym wynika z obowiązujących regulacji prawnych (art. 98 i nast. k. p. c., czy przepisy zawarte w ustawie o kosztach sądowych w sprawach cywilnych). Za zupełnie bezpodstawne uznano tu zaliczanie przez powoda do poniesionej przez niego szkody kosztów postępowań, w których zaskarżane przez niego decyzje ZUS zostały prawomocnie utrzymane w mocy. Odnosząc się natomiast do wskazanego przez powoda „zwrotu składek wpłaconych do ZUS, które zostały przekazane do syndyka” podniesiono, że również w tym zakresie powód nie wykazał poniesionej przez siebie szkody i jej wysokości. Odwołując się do dokonanych ustaleń faktycznych Sąd Okręgowy zauważył, iż wyrokiem z dnia 18 maja 2005 r. sygn.(...) Sąd Apelacyjny w G. potwierdził stanowisko wyrażone w decyzji ZUS z dnia 3 czerwca 2003r. znak: (...) co do stwierdzenia, że powód nie podlega ubezpieczeniom społecznym z tytułu zatrudnienia w spółce (...) sp. z o.o. od 1 stycznia 1999 r. Postanowieniem Sądu Rejonowego w T. z dnia 20 sierpnia 2007 r., sygn. akt (...) ogłoszona została upadłość spółki (...) Sp. z o. o. w G. w likwidacji, obejmująca likwidację majątku dłużnika. W spółce tej powód był zatrudniony na podstawie umów o pracę z dnia 17 stycznia 1999 r. i 31 maja 2005 r. W dniu 22 lipca 2011 r. syndyk masy upadłości działający w imieniu spółki wystąpił zaś do ZUS z wnioskiem o zwrot nienależnie opłaconych składek na ubezpieczenie społeczne z tytułu nadpłaconych za powoda składek, powstałych w związku z prawomocnym wyrokiem Sądu Apelacyjnego w G. z dnia 18 maja 2005 r. sygn.(...). W konsekwencji tego, ZUS wypłacił na rachunek bankowy płatnika łączną kwotę 32 543,02 zł z tego tytułu. Postępowanie pozwanego w zakresie zwrotu nadpłaconych składek na ubezpieczenie społeczne, w związku z prawomocnym rozstrzygnięciem w zakresie stwierdzenia niepodlegania przez określony podmiot ubezpieczeniom społecznym za dany okres było zgodne z prawem. W myśl art. 24 ust. 6c ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (t. jedn. Dz. U. z 2017 r., poz.1778 ze zm.), po stwierdzeniu, że składki zostały nienależnie opłacone, płatnik składek może złożyć wniosek o ich zwrot. Podmiotem uprawnionym

do zwrotu nadpłaconych składek jest płatnik, a nie osoby ubezpieczone (osoby co do których stwierdzono, że nie przysługuje im przymiot osoby ubezpieczonej). W związku z ogłoszeniem upadłości spółki będącej płatnikiem składek, obejmującej likwidację jej majątku, podmiotem wyłącznie uprawnionym dochodzenia zwrotu nadpłaconych składek w jej imieniu był natomiast syndyk (w myśl art. 144 ust. 1 i 2 ustawy z dnia 28 lutego 2003 r. - Prawo upadłościowe i naprawcze). Jednocześnie pismem z dnia 16 grudnia 2011 r., ZUS poinformował powoda o dokonany zwrocie syndykowi spółki nadpłaconych składek, w związku z czym motywy takiego postępowania były powodowi znane. Tym samym, w ocenie Sądu Okręgowego nie sposób było dopatrzeć się w tym zakresie nieprawidłowości w postępowaniu pozwanego ani również powstania szkody po stronie powoda. Te rozważania doprowadziły do wniosku, iż powód nie wykazał również drugiej z przesłanek odpowiedzialności odszkodowawczej pozwanego - poniesienia w skutek działań pozwanego szkody majątkowej oraz jej wysokości.

W dalszej kolejności Sąd I instancji zważył, iż wobec niewykazania przez powoda zarówno bezprawnego działania lub zaniechania pozwanego, które potwierdzone byłoby prejudykatem, stwierdzającym niezgodności z prawem wskazanych przez powoda decyzji, jak również poniesionej przez powoda w wyniku tego szkody i jej wysokości, brak było podstaw do oceny wystąpienia adekwatnego związku przyczynowego między tymi przesłankami. Tym samym powód, na którym spoczywał w myśl art. 6 k. c. ciężar dowodowy, nie wykazał spełnienia w okolicznościach niniejszej sprawy przesłanek uznania odpowiedzialności odszkodowawczej pozwanego Zakładu Ubezpieczeń Społecznych na podstawie art. 417 § 1 w zw. z art. 417¹ § 2 k. c. Powództwo o zapłatę odszkodowania nie zasługiwało zatem na uwzględnienie i podlegało oddaleniu w całości.

Nawet gdyby przyjąć, że strona powodowa wykazała przesłanki odpowiedzialności odszkodowawczej pozwanego, to powództwo – w ocenie Sądu Okręgowego – i tak nie mogłoby zostać uwzględnione również z uwagi na skutecznie podniesiony przez pozwanego zarzut przedawnienia roszczenia powoda. W tym zakresie zwrócono uwagę, iż roszczenia odszkodowawcze wywodzone na podstawie art. 417 § 1 k. c. czy art. 417⁽¹⁾ § 2 k. c. są roszczeniami o charakterze deliktowym. Ulegają one zatem przedawnieniu w terminach określonych w art. 442⁽¹⁾ § 1 k. c., zgodnie z którym roszczenie o naprawienie szkody wyrządzonej czynem niedozwolonym ulega przedawnieniu z upływem lat trzech od dnia, w którym poszkodowany dowiedział się albo przy zachowaniu należytej staranności mógł się dowiedzieć o szkodzie i o osobie obowiązanej do jej naprawienia. Jednakże termin ten nie może być dłuższy niż dziesięć lat od dnia, w którym nastąpiło zdarzenie wywołujące szkodę. Okoliczności faktyczne, na które powołała się strona powodowa oraz zakreślony przez nią przedział czasowy wskazują jednoznacznie, że datą, od której najpóźniej należy liczyć termin przedawnienia roszczenia powoda jest data wydania przez Sąd Apelacyjny w G. wyroku w sprawie pod sygnaturą akt (...), którym sąd ten oddalił apelację pozwanego ZUS od wyroku Sądu Okręgowego w T.z dnia 3 grudnia 2012 r. sygn. akt (...), zmieniającego decyzję ZUS z dnia 24 stycznia 2012 r. w zakresie wymierzenia powodowi składek na ubezpieczenia społeczne z tytułu prowadzenia pozarolniczej działalności gospodarczej i składek na Fundusz Pracy – a więc 26 listopada 2013 r. Najpóźniej w dacie wydania tego wyroku powód dowiedział się o szkodzie i podmiocie zobowiązany do jej naprawienia. Wskazane powyżej orzeczenia były przy tym jedynymi, na które powoływał się powód, w których stanowisko zajęte przez organ rentowy zostało podważone w skutek wniesionego przez powoda odwołania. Tym samym trzyletni termin przedawnienia roszczenia powoda upłynął w dniu 26 listopada 2016 r. Powód nie wykazał przy tym, aby w okresie biegu przedawnienia miało miejsce zdarzenie, skutkujące jego przerwaniem (art. 123 k. c.) lub zawieszeniem (art. 122 k. c.).

O kosztach postępowania pierwszoinstancyjnego orzeczono na podstawie art. 98 § 1 i 3 Kodeksu postępowania cywilnego.

Apelację od wyroku Sądu Okręgowego w Warszawie z dnia 18 lutego 2020 r. wywiódł powód J. P., zaskarżając go w części – w zakresie jego punktów pierwszego i drugiego. Zaskarżonemu wyrokowi skarżący zarzucił dokonanie dowolnej a nie swobodnej oceny zebranego materiału dowodowego, a w konsekwencji bezpodstawne uznanie, iż:

1. powinien on przedłożyć tzw. „prejudykat”, w którym stwierdzono by niezgodność z prawem spornych decyzji, jak i prawomocnych orzeczeń, utrzymujących je w mocy, w sytuacji gdy niezgodność z prawem ogółu działań i zaniechań ZUS skierowanych przeciwko mnie jest oczywista i nie wymaga żadnego orzeczenia, czy też decyzji organu;
2. powód nie wykazał bezprawnego działania lub zaniechania ZUS, w sytuacji gdy obraz niezgodnych z prawem zachowań, a w szczególności ich skutek w mojej sytuacji finansowej i osobistej jest wyraźny i wykazany obszernymi dokumentami, załączonymi do pozwu, a nadto zeznaniami złożonymi na rozprawie;
3. powód nie wykazał, że poniosłem szkodę, ani nie wyszczególniłem dochodzonych od pozwanej kwot, podczas gdy w pozwie wyraźnie wskazałem na jakie „elementy” rozbijam dochodzoną kwotę i z czego wynika ona jako całość dochodzonego roszczenia;
4. doszło do przedawnienia roszczenia, w sytuacji, gdy bieg przedawnienia został skutecznie przerwany zawezwaniem do próby ugodowej, a nadto w przypadku działania niezgodnego z prawem - okres przedawnienia jest dłuższy aniżeli 3 lata.

Podnosząc powyższe zarzuty skarżący wnosił o zmianę zaskarżonego wyroku i uwzględnienie zgłoszonego powództwa w całości ewentualnie uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania przez Sąd I instancji, jak również zasądzenie od pozwanego na rzecz powoda zwrotu kosztów postępowania, w tym kosztów zastępstwa procesowego, według norm przepisanych.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Apelacja powoda nie była zasadna, albowiem podniesione w niej zarzuty były w sposób oczywisty nietrafne.

I tak zwrócić należy uwagę, iż w pierwszej kolejności powód zdaje się wywodzić, iż w realiach niniejszej sprawy nie było konieczne przedstawienie przez niego prejudykatu, z którego wynikałoby, iż kwestionowane przez niego orzeczenia sądowe były jakkolwiek wadliwe. Jakkolwiek zarzut ten został przez skarżącego sformułowany w sposób kategoryczny, nie sposób precyzyjnie zorientować się, co rzeczywiście powód miał na myśli, albowiem zarzut ten nie został w żaden sposób uzasadniony. Ogólnie zatem zwrócić należy uwagę, iż powód – co nie zostało we wniesionym środku zaskarżenia zanegowane – wywodził swoje roszczenia z działalności pozwanego Zakładu Ubezpieczeń Społecznych, działalność ta polegała na wprowadzaniu do obrotu kontestowanych przez powoda decyzji administracyjnych. Podkreślić należy, iż niniejsze postępowanie co do zasady nie jest postępowaniem, w którym badaniu może podlegać prawidłowość wydawania decyzji administracyjnych przez ZUS – prawodawca przewidział w tym zakresie stosowny i szczególny tryb (przed szczególnym sądem, na szczególnych zasadach, ograniczony m. in. czasowo). Co więcej – powód w sytuacjach, na które się powołuje, każdorazowo inicjował stosowne postępowanie kontrolne, zaskarżając kolejne decyzje. W każdym z tych przypadków inicjatywa powoda kończyła się niepowodzeniem – jego skargi nie były przez właściwe Sądy Pracy i Ubezpieczeń Społecznych uwzględniane. Tym samym co do zasady kwestionowane przez powoda akty administracyjne kreowane przez pozwanego ZUS zostały we właściwym trybie uznane za prawidłowe. Wykazanie bezprawności działania ZUSu – pomimo braku uwzględnienia skarg na wydawane przez niego akty administracyjne w stosownym trybie, wymaga w pierwszej kolejności wskazania, iż wydawane w sprawach orzeczenia, mające walor kontrolny, były jakkolwiek wadliwe. Co do zasady – na co prawidłowo zwracał uwagę Sąd Okręgowy – powód powinien w tym zakresie przedstawić stosowny prejudykat, a w praktyce skutecznie zainicjować postępowanie ze skargi o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego orzeczenia. Powód tego rodzaju postępowania nie zainicjował. Dodatkowo zwrócić należy uwagę, iż powód w zasadzie w ogóle nie precyzuje, na czym miałyby polegać wadliwość niekorzystnych dla niego orzeczeń sądowych – poza rzecz jasna tym, iż są one dla niego niekorzystne. Także zatem z tej przyczyny zgłoszone powództwo nie mogło zostać jakkolwiek uwzględnione.

Powyższe rozważania uzasadniają również pogląd o bezpodstawnym zarzucie braku wykazania bezprawności działania pozwanego. W tym zakresie skarżący ponownie odwołuje się do ogólnej argumentacji w świetle której obraz niezgodnych z prawem zachowań (...) jest wyraźny. Stanowiska tego nie sposób było jakkolwiek podzielić,

w szczególności wobec wskazywanych już orzeczeń sądów ubezpieczeń społecznych, wydawanych w wyniku skarg wnoszonych przez powoda.

Za niezasadne należało uznać również te zarzuty, w których skarżący kwestionuje stanowisko Sądu Okręgowego co do braku wykazania, z czego wywodzi dochodzoną kwotę odszkodowania. W tym zakresie skarżący we wniesionym środku zaskarżenia odwołuje się do wyliczeń zawartych w pozwie. Tymczasem w pozwie brak jest jakichkolwiek wyliczeń, zaś co do wysokości szkody jedynie ogólnie wskazano, iż składają się nań zwrot składek wpłaconych do ZUS, które zostały przekazane do syndyka, koszty licznych postępowań sądowych i administracyjnych, koszty oraz utracone dochody i koszty związane z ustanowieniem przez powoda profesjonalnych pełnomocników. Jedynie pierwsza z tych kategorii możliwa jest do oszacowania na podstawie zaoferowanego przez powoda materiału procesowego – jak ustalił do Sąd Okręgowy była to kwota 32 543,02 zł, a zatem około 5% kwoty dochodzonej w niniejszym postępowaniu. W tym zakresie podtrzymać należy wyżej wyrażone stanowisko, co do tego, iż powód w ogóle nie wykazał, iż zwrot ten był jakkolwiek wadliwy, stanowił on bowiem wykonanie poprzednio wydawanych przez pozwanego decyzji, których nie udało się J. P. zakwestionować. Kwota ta zresztą nie mogłaby stanowić szkody powoda w świetle prezentowanych przez niego argumentów. Jeżeli byłyby to nieprawidłowo zwrócone przez ZUS składki na zabezpieczenie społeczne, to nie podlegają one prostej wypłacie na rzecz uprawnionego, a stanowią co najwyżej podstawę do ustalenia wysokości należnego uprawnionemu świadczenia. Szkoda uprawnionego do świadczenia w takiej sytuacji mogłaby polegać co najwyżej na różnicy pomiędzy świadczeniem, które zostało mu wypłacone (będzie mu wypłacane), a tym które byłoby wypłacone, gdyby zwrot nie nastąpił. Wyliczenie tej kwestii niewątpliwie wymagałoby wiadomości specjalnych. Tego rodzaju materiału procesowego powód w ogóle nie zaoferował. Jak już jednak wskazano rozważania te dotyczą jedynie niewielkiej kwoty, spośród tej, której powód dochodził w niniejszym postępowaniu. Zasadnie Sąd Okręgowy podnosi, iż w pozostałym zakresie, a zatem co do kwoty około 667 000 zł w ogóle nie sposób było zorientować się, co kwota ta obejmuje i w jaki sposób odszkodowanie w takiej wysokości zostało przez powoda wyliczone. Tym bardziej nie sposób było uznać tej kwestii za jakkolwiek udowodnioną – zwłaszcza, iż pozwany wdał się w spór również co do okoliczności faktycznych.

Kolejno skarżący zarzucił w istocie nieprawidłowe przyjęcie przez Sąd Okręgowy, iż zgłoszone przez niego roszczenie uległo przedawnieniu, zaś zawarty przez pozwanego w odpowiedzi na pozew zarzut był w tym zakresie zasadny. Ocenę tego zarzutu determinuje w pierwszej kolejności ustalenie z jakiego zdarzenia, czy też działania (zaniechania) pozwanego, J. P. wywodzi dochodzone przez siebie roszczenie. Zwrócić należy uwagę, iż powód w tym zakresie nie formułował kategorycznego stanowiska, z czego jak się wydaje obecnie stara się wywodzić korzystne dla siebie skutki. Wskazać jednak tu należy, iż przedstawione przez Sąd Okręgowy stanowisko było w istocie najkorzystniejszym dla powoda, jakie możliwe było do przyjęcia. Sąd I instancji za datę wymagalności roszczenia przyjął wydanie niekorzystnych dla powoda wyroków przez Sądy II instancji. W istocie, gdyby za źródło szkody przyjął działania podejmowane przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych, które przejawiały się w wydawanych przez Zakład decyzjach administracyjnych, data ta byłaby jeszcze wcześniejsza. Zasadnie Sąd I instancji uznał, iż skoro powód dochodzi roszczeń odszkodowawczych – termin przedawnienia winien być oceniany podług art. 442¹ k. c., a zatem co do zasady wynosić trzy lata. W takiej sytuacji – skoro pierwszym działaniem zmierzającym do przerwania biegu przedawnienia było wystąpienie z pozwem inicjującym niniejsze postępowanie – termin ten upłynął jeszcze przed zainicjowaniem niniejszego postępowania. Te rozważania prowadzą do wniosku, iż podnosząc zarzut przedawnienia pozwany skutecznie uchylił się od spełnienia świadczenia, niezależnie od innych okoliczności wskazujących na bezzasadność dochodzonego w niniejszym postępowaniu roszczenia. Ponownie zwrócić należy uwagę, iż podnosząc ten zarzut pozwany nie przedstawił w istocie żadnej argumentacji, która pomogłaby jakkolwiek odkodować jego intencje – nie przedstawił żadnej argumentacji w świetle której zgłoszone roszczenie winno ulegać przedawnieniu z upływem ogólnego okresu, czy też innego, dłuższego okresu szczególnego.

Mając powyższe na uwadze Sąd Apelacyjny oddalił apelację powoda jako bezzasadną – stosownie do art. 385 Kodeksu postępowania cywilnego.

O kosztach postępowania apelacyjnego orzeczono na podstawie art. 98 § 1 i 3 w zw. z art. 99 oraz 391 § 1 k. p. c. Na koszty te złożyły się koszty zastępstwa procesowego ustalone w oparciu o § 10 ust. 1 pkt 2 w zw. z § 2 pkt 7 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych (t. jedn. Dz. U. z 2018 r., poz. 265).

Z tych przyczyn orzeczono jak w sentencji.